

Ochrona przeciwpożarowa i ochrona przed katastrofami w kraju związkowym Brandenburgia

Streszczenie

Niniejsze opracowanie jest poświęcone tematyce organizacji systemów ochrony przeciwpożarowej i zwalczania katastrof w kraju związkowym Brandenburgia w Republice Federalnej Niemiec. Opracowanie zostało podzielone na dwa zasadnicze bloki. W pierwszym przedstawiono zarys organizacji państwa federalnego, jakim jest RFN, podział kompetencji pomiędzy władzami federalnymi, a krajami związkowymi, zasady zwalczania zagrożeń o charakterze niepolicyjnym. Drugi blok zawiera informacje dotyczące rozwiązania prawnego dotyczącego funkcjonowania ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami w kraju związkowym Brandenburgia. W wielu miejscach dokonane tłumaczenia mogą być odmienne od zwrotów występujących w publikacjach w języku polskim, co wynika z wieloletniego doświadczenia autora ze współpracy pomiędzy organami i instytucjami realizującymi zadania z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego.

Słowa kluczowe: ochrona przeciwpożarowa, zagrożenie, katastrofa, ochrona przed katastrofami

Wstęp

Zachodnia granica województwa lubuskiego to jednocześnie fragment zachodniej granicy Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Federalną Niemiec. Skutki zagrożeń, jakie mogą powstać po jednej lub drugiej stronie granicy, mogą przybrać charakter transgraniczny. Przeciwdziałanie zagrożeniom i ograniczanie skutków zdarzeń transgranicznych wymaga współdziałania służb i instytucji po obu stronach granicy państwowej. Żeby móc prawidłowo współdziałać, należy poznać specyfikę funkcjonowania partnera. Z obserwacji autora wynika, że bardzo często popełnianym błędem, przy próbie przedstawienia systemu funkcjonującego w RFN,

jest porównywanie do systemów i rozwiązań jakie funkcjonują w naszym kraju. Przykładowo, określenie *der Kreisbrandmeister* tłumaczy się na język polski jako *komendant powiatowy straży pożarnych*. Różnica polega na tym, że w RFN jest to funkcja często społeczna w strukturze ochotniczych straży pożarnych, natomiast komendant powiatowy PSP jest organem administracji specjalnej zespolonej.

Celem, jaki przyjął autor, bazując na wieloletnim doświadczeniu we współpracy międzynarodowej, jest opracowanie szerszego materiału dotyczącego specyfiki organizacji ochrony przeciwpożarowej i zwalczania katastrof w krajach związkowych Meklemburgia Pomorze Przednie, Brandenburgia i Saksonia w Republice Federalnej Niemiec. Proces badawczy podzielony został na poszczególne etapy: krótkie wprowadzenie w specyfikę funkcjonowania państwa Republika Federalna Niemiec oraz zwalczania zagrożeń o charakterze niepolitycznym, przedstawienie organizacji ochrony przeciwpożarowej i zwalczania katastrof w poszczególnych krajach związkowych przy granicy z Rzeczpospolitą Polską. Ostatnim krokiem będzie podsumowanie z wyszczególnieniem występujących różnic. Niniejszy artykuł jest realizacją pierwszego etapu przyjętego procesu badawczego.

1. Podstawowe informacje o Republice Federalnej Niemiec w wybranym aspekcie bezpieczeństwa publicznego

Późniejsza republika federalna w 1945 r. była państwem zajęтым przez aliantów, państwem silnie zniszczonym. Przed utworzeniem nowego państwa zastanawiano się, jak nie dopuścić do tego, co było przyczyną dwóch wojen światowych wywołanych przez Niemców. Przykładowo pomimo obiektywnej konieczności, formacje obrony cywilnej też nie mogły funkcjonować ze względu na swój paramilitarny charakter.

Na Konferencji Poczdamskiej w sierpniu 1945 r. państwa zwycięskie postanowiły dać narodowi niemieckiemu możliwość przygotowania się do zbudowania nowego życia na demokratycznych i pokojowych podstawach. Po długotrwałej dyskusjach politycznych doszło do przegłosowania w dniu 8 maja 1949 r. ustawy zasadniczej przez Radę Parlamentarną. Nową konstytucję stworzono państwo

federalne z kompetencjami podzielonymi pomiędzy rząd centralny oraz poszczególne kraje związkowe, z właściwym zabezpieczeniem praw podstawowych.

Nadzór ze strony aliantów wywarł znaczny wpływ na organizację administracji w poszczególnych strefach okupacyjnych. Przykładowo, zadania ratownictwa medycznego w Hamburgu przekazane zostały straży pożarnej na podstawie decyzji wojskowej administracji brytyjskiej.

Praktycznie od początku powstania w społeczeństwie trwały dyskusje odnoszące się do formuły państwa: czy państwo powinno być centralnie zarządzane, czy jednak powinno się zachować formułę federalną? Konstrukcja ustawy zasadniczej dla Republiki Federalnej Niemiec z 23 maja 1949 r.¹ stanowi jednocześnie gwarant, że z terytorium Niemiec nie wyjdzie kolejna wojna, a polityka i działania państwa będą miały charakter pokojowy. Formuła federacji zaspokajała także ambicje do posiadania określonej autonomii przez specyficzne, historycznie ukształtowane regiony, które w języku niemieckim mają wyraźne określenie Land – Kraj związkowy.

Od lat trwają dyskusje związane z problemem, ile władzy dla federacji, a ile władzy dla krajów związkowych? Przykładem okresowych zmian myślowych w społeczeństwie, w podejściu do koncepcji państwa, są wyniki ankiet z zasadniczym pytaniem dotyczącym kwestii zasadniczej – państwo federalne czy państwo centralne².

System federacyjny specyficzny dla RFN ma swoje zalety i wady. Argumenty za i przeciw przedstawiają się następująco³:

Elementy negatywne: państwo federalne jest skomplikowane, proces decyzyjny jest trudny i długotrwały, decyzje są często wynikiem znaczących kompromisów; państwo federalne jest mało przejrzyste, współdziałanie i kooperacja federalizmu z wieloma formalnymi i nieformalnymi gremiami powoduje zatarcie jasnego rozgraniczenia kompetencji i powoduje, że procesy decyzyjne są nieprzejrzyste; państwo federalne ma w konsekwencji różne odniesienia do życia obywateli, na przykład różne systemy szkolne; państwo federalne kosztuje za dużo pieniędzy – 16 rządów krajowych, parlamentów i zarządów kosztuje drożej niż odpowiednie organy w państwie centralnym; federalizm w RFN to tylko etykieta, prawo federalne dominuje nad regulacjami prawnymi krajów związkowych, sądy w krajach rozstrzygają sprawy według prawa federalnego.

Elementy pozytywne: państwo federalne ogranicza koncentrację władzy w państwie centralnym; w systemie federacyjnym zadania państwowe podzielone

¹ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, według stanu na 2014 r.

² H. Pötsch, *Die deutsche Demokratie*, Bundeszentrale für politische Bildung Bonn 1995, s.18.

³ *Informationen zur politischen Bildung* nr 204/92, Bundeszentrale für politische Bildung Bonn s. 13-14.

są pomiędzy centrum i kraje związkowe, w związku z czym musi istnieć współpraca i wzajemna kontrola, przejawia się to szczególnie w udziale Bundesratu w tworzeniu prawa federalnego; państwo federalne umożliwia większy udział polityczny wyborców; państwo federalne ze swoimi mniejszymi, przejrzystymi jednostkami zapewnia zbliżenie do obywatela, zaangażowanie polityczne obywateli jest ułatwione; państwo federalne jest przyjazne reformom, nowości mogą być wypróbowane przez jeden kraj związkowy i pozytywne mogą być przyjęte przez pozostałych, niedoskonałości dotyczą ograniczoną liczbę obywateli; państwo federalne powoduje współzawodnictwo pomiędzy partiami, stwarza więcej możliwości dla opozycji; zapewnia szerokie rezerwy kierowniczego personelu politycznego; państwo federalne zapewnia różnorodność w ramach jedności.

Ustawa zasadnicza reguluje prawny i polityczny porządek republiki, strukturę państwa i jego administrację⁴. Najważniejszymi elementami struktury organizacyjnej są:

- konstrukcja RFN składa się z „państwa centralnego” (federacja) oraz 16 członkowskich krajów związkowych, z własną administracją i udziałem w tworzeniu prawa przez federację;
- samorząd komunalny na dwóch poziomach: gminy (związki gmin) i powiaty posiadające prawo samodzielnego załatwiania spraw lokalnych związków gmin i powiatów.

Zgodnie z ustawą zasadniczą, wykonywanie kompetencji i realizacja zadań państwowych, w zasadzie leży w gestii krajów związkowych. Władze federalne mogą wykonywać uprawnienia państwowe, przejmować zadania lub stanowić prawo tylko w obszarach szczegółowo wyartykułowanych w ustawie zasadniczej, jednak w rzeczywistości większość kompetencji w stanowieniu prawa leży po stronie federacji⁵.

Organizacja administracji publicznej dzieli się w związku z tym na trzy główne poziomy, które z założenia zorganizowane są poziomo i niezależnie od siebie: administracja federalna; administracja rządów krajów związkowych, administracja gmin, związków administracyjnych (np. związki gmin) i powiatów.

Podstawowymi konstytucyjnymi instytucjami państwa są:

- obywatele, którzy wybierają parlamenty krajowe oraz Bundestag – jako parlament państwa;

⁴ H. H. Sellman, *Handbuch Brandschutz*, 26 Erg. Lfg. 11/95 Ecomed V GmbH, Landsberg, r II - 9.2.1, cit. s.1.

⁵ Deutscher Bundestag, *Gesetzgebungszuständigkeiten von Bund und Ländern*, https://www.bundestag.de/bundestag/aufgaben/gesetzgebung_neu/gesetzgebung/bundesstaatsprinzip/255460 [dostęp: 1.09.2016]

- parlamenty krajowe, które: tworzą rząd krajowy; wybierają premierów rządów; delegują przedstawicieli na posiedzenia Zgromadzenia Narodowego;
- rządy krajowe delegują swoich przedstawicieli do Bundesratu⁶;
- Bundestag: wspólnie z Bundesratem wybiera sędziów do Trybunału Konstytucyjnego; z przedstawicielami parlamentów krajowych wybiera w Zgromadzeniu Narodowym prezydenta; wybiera i kontroluje kanclerza;
- Trybunał Konstytucyjny kontroluje zgodność prawa z ustawą zasadniczą, swoboda jego działania jest gwarantem zachowania demokracji w państwie;
- prezydent proponuje i mianuje kanclerza oraz ministrów federalnych (na podstawie propozycji kanclerza).

Wraz z reformą federalizmu w 2006 r. dokonano kolejnych zmian w podziale kompetencji pomiędzy federację i kraje związkowe.

Wyłączna kompetencja federacji obejmuje między innymi: sprawy obrony państwa jako całości, sprawy cywilnej obrony państwa⁷, sprawy zagraniczne, przynależność państwową, sprawy paszportowe, walutę, obrót towarów, ruch lotniczy, transport kolejowy, pocztę i telekomunikację, prawo o urzędnikach publicznych, prawa autorskie, Federalny Urząd Kryminalny, statystykę do celów federalnych, sprawy meldunkowe i dokumentów osobistych, ochronę niemieckich dóbr kultury przed wywozem za granicę, ochronę przed zagrożeniami międzynarodowym terroryzmem, prawo o broni i materiałach wybuchowych, zaopatrzenie poszkodowanych podczas wojny, energetykę jądrową.

Obszar konkurencji prawnej obejmuje między innymi: prawo karne, notariat, prawo o stowarzyszeniach i zgromadzeniach, prawo pobytu, prawo o cudzoziemcach, temat uciekinierów i przesiedleńców, opiekę społeczną, szkody wojenne i odszkodowania, wspieranie rolnictwa i rybołówstwa, gospodarze bezpieczeństwa szpitali, ruch drogowy, wynagrodzenie i zaopatrzenie osób w służbie publicznej krajów związkowych, unieszkodliwianie odpadów, ochrona środowiska i przyrody, łowiectwo.

⁶ Bundesrat przedstawicielstwo rządów krajowych do oddziaływania przy tworzeniu prawa federalnego i współdziałaniu z Unią Europejską. Składa się z członków rządów krajowych, którzy są w delegowani do prac w Bundesracie art. 50 i 51 ustawy zasadniczej RFN. Członkowie Bundesratu nie mogą być jednocześnie posłami do Bundestagu § 2. Regulaminu organizacyjnego Bundesratu.

⁷ Zgodnie z prawodawstwem niemieckim *Zivilverteidigung* – obrona cywilna (bardziej zrozumiale dla czytelnika polskiego będzie określenie Cywilna Obrona Państwa) rozumiana jest jako całokształt przedsięwzięć związanych z cywilną obroną państwa. Jednym z jej elementów składowych jest Zivilschutz – ochrona cywilna, jako przedsięwzięcia związane z ochroną ludności. Z kolei elementami składowymi Zivilschutz są między innymi: ochrona przed katastrofami, ochrona przeciwpożarowa.

Obszar kompetencji krajów związkowych w zakresie stanowienia prawa obejmuje między innymi: wykonanie kary, prawo o zgromadzeniach, prawo do ustalania czasu funkcjonowania sklepów, wystawy, targi, część kwestii mieszkaniowych, ochronę przed katastrofami, ochronę przeciwpożarową, prawo policyjne, część prawa o szkolnictwie wyższym⁸.

Należy podkreślić, że ustawy krajów związkowych i przepisy wykonawcze wydawane na ich podstawie stanowią indywidualne rozwiązanie i mają moc obowiązującą na terenie konkretnego kraju. W celu uniknięcia swoistego chaosu, jaki mógłby powstać w obszarach wrażliwych, takich jak bezpieczeństwo wewnętrzne, zdrowie, szkolnictwo, powołuje się stałe lub doraźne konferencje ministrów właściwych w konkretnych sprawach, których zadaniem jest standaryzacja lub harmonizacja określonych rozwiązań.

W RFN bezpieczeństwo publiczne i porządek są podstawowymi pojęciami prawa policyjnego i porządkowego. Ochrona bezpieczeństwa publicznego obejmuje ochronę przed szkodami grozącymi dobrom wspólnym lub indywidualnym. Do dóbr wspólnych zalicza się porządek zgodny z konstytucją, ciągłość państwa i jego instytucji i zgodne z prawem jego funkcjonowanie, a także porządek prawny w jego całości. Do dóbr indywidualnych zalicza się w szczególności życie, zdrowie, wolność i ogólne prawa osobiste poszczególnych osób.

Prawo policyjne⁹, są to ogólne reguły dotyczące państwowego nadzoru na porządkiem, i jego organizacja. Pod tym pojęciem kryje się nie tylko policja, ale także część zarządu przeciwdziałająca zagrożeniom, które mogą naruszać bezpieczeństwo publiczne i porządek (nadzór budowlany, nadzór przemysłowy, nadzór weterynaryjny, służba zdrowia, ochrona przeciwpożarowa) natomiast bezpieczeństwo publiczne, w znaczeniu przeciwdziałania zagrożeniom w prawie o ochronie przeciwpożarowej i ratownictwie, jest to nienaruszalność obiektywnego porządku prawnego, subiektywnych praw i dóbr prawnych osób, urządzeń i instytucji państwa oraz innych organów władzy. Prawami subiektywnymi w pierwszym rzędzie są: życie, zdrowie, wolność, godność i majątek. Obiektywny porządek prawny oznacza wszystkie normy prawa publicznego.

Urządzenia i instytucje państwa oraz innych organów władzy są kolektywnymi dobrami chronionymi przynależnymi do porządku konstytucyjnego. Pojęcie „zagrożenie” znajduje swój początek w klasycznym prawie policyjnym.

⁸ R.Sturm, *Die Föderalismusreform 2006 – Deutschland in bester Verfassung?*, „Gesellschaft – Wirtschaft – Politik” 2006, Nr. 55/4, s. 459-470, za: BPB, *Kompetenzverteilung zwischen Bund und Ländern bei der Gesetzgebung*, <http://www.bpb.de/politik/grundfragen/deutsche-demokratie/39356/kompetenzverteilung> [dostęp: 1.09.2016r.]

⁹ K.Reuter, *Föderalismus - Grundlagen und Wirkungen in der Bundesrepublik Deutschland*, Hüting Verlagsgemeinschaft Decker & Müller GmbH Heidelberg 1991, op. cit., s. 48.

Jest to stan, który przy swobodnym przebiegu zdarzenia z wystarczającym prawdopodobieństwem może prowadzić do szkód dla bezpieczeństwa publicznego⁷.

W celu opanowywania szczególnych sytuacji zagrożenia wewnątrz kraju w RFN zbudowano system efektywnego działania. W ramach ochrony przed katastrofami, realizowanej przez kraje związkowe, powinny być opanowywane katastrofy naturalne, skutki zmian klimatu, zdarzenia o dużych rozmiarach, epidemie i pandemie, skutki oddziaływania międzynarodowego terroryzmu. Federacja wspiera kraje związkowe podczas szczególnych zdarzeń, rozległych skutków katastrof lub zdarzeń o szczególnym znaczeniu dla państwa: w zakresie koordynacji, doradztwa, informacji i przedstawiania do dyspozycji określonych zasobów własnych lub innych krajów związkowych w uzgodnieniu z krajami będącymi dysponentami określonych zasobów.

Podczas zdarzeń przekraczających granice kraju związkowego lub o znaczeniu ogólnokrajowym zachodzi konieczność zespolenia różnorodnych struktur kierowania i komunikacji federacji i krajów związkowych.

Zgodnie z Art. 30 w związku z Art. 70 ustawy zasadniczej – zwalczanie zagrożeń o charakterze policyjnym i niepolicyjnym leży w kompetencji krajów związkowych, jeżeli nie występuje stan obrony w rozumieniu Art. 73.

Zgodnie postanowieniami ustaw krajowych o ochronie przeciwpożarowej, strażach pożarnych i ochronie przed katastrofami¹⁰, zwalczanie zagrożeń pożarowych i wybuchowych, zwalczanie pożarów, jak również zapewnienie odpowiedniej pomocy technicznej podczas nieszczęśliwych wypadków i innych stanów zagrożenia, należy do zadań własnych gminy.

Zagadnienia ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa medycznego, ochrony przed katastrofami regulowane są w odrębnych ustawach lub w ramach ustaw łączących wymienione zagadnienia.

Kwestie zwalczania zagrożeń o charakterze policyjnym regulowane są w tak zwanych ustawach policyjnych krajów związkowych.

Kompetencje w zakresie obrony państwa, a w tym ochrony ludności cywilnej przed zagrożeniami o charakterze wojennym, znajdują się w gestii federacji. W ramach kompleksowej obrony państwa rozróżnia się obronę militarną oraz cywilną obronę¹¹. Ustawa zasadnicza umożliwia wprowadzenie ustaw o stanach zagrożenia w przypadkach napięć i obrony w celu opanowania zaistnia-

¹⁰ Każdy kraj związkowy indywidualnie stanowi ustawy w obszarze ratownictwa medycznego, ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami, co może powodować pewne niewielkie różnice w strukturach, szkoleniu i wyposażeniu.

¹¹ Celowy układ słów, żeby nie powodować skojarzeń do sposobu postrzegania obrony cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej.

łej sytuacji. W przypadkach grożącego niebezpieczeństwa wydawane mogą być ustawy prewencyjne w określonych dziedzinach, na części lub całości państwa (np. w odniesieniu do kwestii zaopatrzenia w żywność lub organizacji transportu).

W zależności od skali zagrożenia, zgodnie z artykułem 35 ustawy zasadniczej, kraje związkowe mogą występować o pomoc sił policyjnych innych krajów związkowych, pomoc sił instytucji innych administracji, na przykład THW, Policji Federalnej, sił zbrojnych.

Na poziomie federalnym szczególna rola w zakresie koordynacji działań resortów¹², doradztwa fachowego, przypisana została federalnemu ministrowi spraw wewnętrznych. Na wypadek poważnych zagrożeń w wyznaczonych ministerstwach tworzone są sztaby kryzysowe. W przypadkach wymagających zaangażowania kilku ministerstw do powołanych sztabów wymiennie delegowani są pracownicy łącznikowi. Minister spraw wewnętrznych powołuje sztab koordynacyjny lub tworzone są wspólne sztaby kryzysowe w zależności od specyfiki sytuacji. Władze federalne tworzą także grupy wsparcia składające się ze specjalistów z określonych dziedzin. Przykładowo w przypadku epidemii ptasiej grypy lub bioterroryzmu ministerstwami wiodącymi będą ministerstwo spraw wewnętrznych i ministerstwo zdrowia, które mogą utworzyć wspólny sztab zarządzania.

Zasada subsydiarności obowiązująca w RFN powoduje, że organy zarządzania kryzysowego w krajach związkowych, w celu opanowania zdarzenia, przy niewystarczających zasobach własnych, mogą występować do federacji o wsparcie ze strony instytucji federalnych, takich jak Bundeswera, Policja Federalna, THW, lub o wsparcie ze strony innych krajów związkowych.

W celu ponadresortowej koordynacji planowania realizowanego przez poszczególne resorty, właściwe ministerstwa wyznaczają osoby kontaktowe do spraw zarządzania kryzysowego i zwalczania terroryzmu, które jednocześnie są członkami – Zespołu Ministerstw w ramach Narodowego Zarządzania Kryzysowego, w którym rolę wiodącą spełnia ministerstwo spraw wewnętrznych. Zespół stanowi platformę wymiany informacji i wzajemnego ustalania koncepcji i rozwiązań organizacyjnych.

W przypadku sytuacji o charakterze kryzysowym, poza granicami państwa, gdzie zagrożone może być zdrowie lub życie obywateli republiki, w ministerstwie spraw zagranicznych może zostać powoływany sztab kryzysowy. W przypadku konieczności zaangażowania innych ministerstw ich przedstawiciele działają w sztabie MSZ.

¹² W tym niektórych ministerstw właściwych do kierowania specyficznymi działaniami

Uzupełnienie systemu na poziomie federalnym stanowi Interministeriele Koordinierungsgruppe des Bundes und der Länder (IntMinKoGr – Międzyresortowa Grupa Koordynacji działań Federacji i Krajów Związkowych). Centrum zainteresowania grupy stanowi udzielanie odpowiedzi na wszelkie zapotrzebowania i doradztwo w przypadku zdarzeń kompleksowych. W tym celu dokonuje się wspólnej oceny sytuacji, analizy ryzyka, prognozowania rozwoju zagrożeń, wspólnego opracowywania propozycji rozwiązań oraz zaleceń dotyczących strategii komunikacji.

W przypadku zdarzeń wymagających wsparcia z poziomu wspólnoty europejskiej (uruchomienia wspólnotowych mechanizmów reagowania i ochrony) przepływ informacji pomiędzy ministerstwem spraw zagranicznych, ministerstwem spraw wewnętrznych lub innymi właściwymi ministerstwami regulują porozumienia szczegółowe.

W celu sprawdzania poprawności funkcjonowania przyjętych rozwiązań przeprowadzane są od 2004r. co dwa lata federalne ćwiczenia pod kryptonimem LÜKEX¹³. Ministerstwa z zadaniami własnymi w zakresie zarządzania kryzysowego zobowiązane są do regularnego przeprowadzania ćwiczeń w podległych im strukturach.

W ramach ujednoczenia działania i organizacji struktur kierowania na poziomie operacyjno –taktycznym, na obszarze państwa stosuje się *Instrukcję straży pożarnych nr 100*, natomiast w obszarze administracyjno-organizacyjnym stosowane są *Zasady tworzenia sztabów komponentów organizacyjno-administracyjnych*¹⁴.

2. Organizacje zawodowe i społeczne RFN uczestniczące w systemie obrony przed skutkami wypadków i katastrof

Budowanie sprawnych systemów przeciwdziałania i zwalczania katastrof oraz ich skutków wymaga nie tylko zaangażowania administracji, ale także stworzenia określonej płaszczyzny dla włączenia społeczeństwa, świata nauki i gospodarki.

Spośród licznych organizacji i instytucji uczestniczących w różnych fazach postępowania, w związku z zagrożeniem klęskami i katastrofami, wymienione zostaną tylko wybrane. Organizacje pozarządowe działające na gruncie prawa prywatnego mogą uczestniczyć w drodze umowy z rządem federalnym

¹³ Länderübergreifende Krisenmanagement – Übung / Exercise – ćwiczenie przeprowadzane na poziomie zarządzania strategicznego.

¹⁴ Przyjęte na podstawie wzajemnych ustaleń w ramach Stałej Konferencji Ministrów i Senatorów do Spraw Wewnętrznych.

w systemie bezpieczeństwa państwa¹⁵. Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych może doposażyć te organizacje w zunifikowane pojazdy specjalistyczne, które mogą być wykorzystywane w działalności statutowej. W zamian organizacje gwarantują swój udział w sytuacji zagrożenia dla bezpieczeństwa.

Ochotnicze straże pożarne

Gminy w Republice Federalnej Niemiec zobowiązane są do powołania ochotniczych straży pożarnych jako gminnej instytucji publicznej na bazie ustaw krajów związkowych. Wykonywanie zadań przez jednostki finansowane jest z funduszy organu powołującego je, jednakże przy zachowaniu samorządności wewnątrz organizacji. Jednostki działają w oparciu o nadane im statuty.

Bardzo ważną rolę w utrzymaniu jednostek odgrywa możliwość dofinansowania zadań ze środków określanych w budżetach rządów krajowych. Rząd federalny, realizując zadania w zakresie cywilnej obrony państwa, doposaża kraje związkowe w zunifikowane pojazdy specjalistyczne, na przykład rozpoznania zagrożeń ABC lub stanowiących wyposażenie plutonów dekontaminacji.

Zawodowe straże pożarne (RFN)

Ustawy o ochronie przeciwpożarowej krajów związkowych stanowią, że zobowiązani do zapewnienia ochrony przeciwpożarowej mogą zostać lub w określonych przypadkach są zobligowani do utworzenia zawodowej straży pożarnej. O wielkości straży i liczbie oddziałów decyduje wynik przeprowadzonej analizy zagrożenia i ryzyka. Uzupełnieniem zawodowych straży pożarnych są jednostki ochotniczych straży, które rozlokowywane są z reguły na obrzeżach miast. Straż zawodowa i jednostki ochotnicze mogą tworzyć tak zwaną Gesamtfeuerwehr.

Zadania, jakie wykonują zawodowe straże pożarne i czas pełnienia służby, wynikają z postanowień organów tworzących te straże. Oznacza to, że oprócz zadań wynikających z postanowień ustaw o ochronie przeciwpożarowej, straż zawodowa może mieć zleczone inne zadania organu założycielskiego, które ograniczają się do zadań niezwiązanych z działalnością gospodarczą komunalnych organizacji samorządowych.

Minister spraw wewnętrznych kraju związkowego jest organem uprawnionym do wydawania przepisów dotyczących wzorcowych zasad organizacji

¹⁵ Przykłady to: DRK - Niemiecki Czerwony Krzyż, ASB – Stowarzyszenie Pracujących Samarytan, JUH – pomoc wypadkowa zakonu Joannitów, MHD – Służba Pomocy Zakonu Kawalerów Maltańskich. Są to organizacje, które uczestniczą także w systemach ratownictwa medycznego.

i wielkości straży zawodowej, jak również zasad kształcenia i przygotowywania strażaków do pełnienia określonych funkcji w organizacji¹⁶.

Technisches Hilfswerk

W dowolnym tłumaczeniu są to Pomocnicze Oddziały Ratownicze. Jest to instytucja wchodząca w zakres podległości zadaniowej federalnego ministra spraw wewnętrznych. Zadaniem THW jest: pomoc w zakresie ratownictwa technicznego w ramach ochrony cywilnej; pomoc w zakresie ratownictwa technicznego za granicą, na zlecenie rządu federalnego; pomoc w zakresie ratownictwa technicznego podczas zwalczania skutków katastrof, stanów nadzwyczajnych, przy nieszczęśliwych wypadkach o dużych rozmiarach, na wezwanie organów właściwych do zwalczania określonych zagrożeń¹⁷.

Funkcjonowanie THW jest jednym z elementów związanych z wypełnieniem przez rząd federalny obowiązków w zakresie zapewnienia cywilnej obrony państwa. Stanowi idealny dowód na twierdzenie, że gotowość obrony cywilnej do wykonywania zadań w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa, sprawdzić można i należy podczas fizycznego zwalczania zagrożeń występujących w okresie pokojowym.

Arbeiter Samariter Bund

W dowolnym tłumaczeniu jest to Związek Pracujących Samarytan, organizacja istniejąca od 1888 r. założona w Berlinie przez cieśli budowlanych, którzy postanowili zorganizować pierwszy kurs udzielania pierwszej pomocy. W 1909 r. doszło do zjednoczenia pojedynczych stowarzyszeń. Działalności organizacyjnej zabroniono w 1936r., zaś majątek podzielony został pomiędzy Niemiecki Czerwony Krzyż i SA oraz SS. Związek zorganizowano ponownie od 1945 r. w zachodnich strefach okupacyjnych. W znacznej mierze opiera się on na działalności społecznej. Do najważniejszych zadań należy: specjalistyczne szkolenie w ramach pierwszej pomocy; ratownictwo medyczne i transport chorych; humanitarna pomoc za granicą według określonych projektów lub natychmiastowo; utrzymywanie domów opieki i pomocy socjalnej; służba socjalna; transport osób kalekich; dożywianie osób bezdomnych i ubogich; transport poszkodowanych z zagranicy itp.

Niemiecki Czerwony Krzyż

Organizacja opierająca się na ratownikach społecznikach, a także zatrudniająca fachowców od ratownictwa medycznego.

¹⁶ Tematykę organizacji i przebiegu szkolenia oraz doskonalenia regulować mogą także rządy krajowe.

¹⁷ *Unser THW in Berlin Brandenburg Sachsen Anhalt*, 4. Ausgabe, 1997, s. 57.

W ramach systemu ochrony przed katastrofami działa w Niemieckim Czerwonym Krzyżu (DRK) 300 000 ratowników społeczników (mężczyzn i kobiet). Wewnątrz organizacji funkcjonuje system, dzięki któremu DRK może szybko i elastycznie reagować podczas zdarzeń nagłych. Przy większych zdarzeniach, jak wypadki z większą liczbą pojazdów, działania służb ratowniczych wspomagają grupy szybkiego reagowania. Jeżeli wymienione siły nie wystarczają, na przykład podczas katastrof o zasięgu lokalnym i ponad regionalnym, alarmowane są dodatkowe pododdziały, które mogą: ratować znaczne liczby ofiar, przeprowadzać ewakuację i sprawować opiekę.

Niemiecki Komitet IDNDR

Niemiecki komitet powstały w ramach międzynarodowej dekady przeciwdziałania katastrofom funkcjonuje jako stowarzyszenie¹⁸ zorganizowane z inicjatywy Ministerstwa Spraw Zagranicznych RFN pod koniec 1989 r. Punktem wyjścia było ogłoszenie przez Organizację Narodów Zjednoczonych lat dziewięćdziesiątych jako „Międzynarodowej Dekady Ograniczania Katastrof Naturalnych”. W centrum zainteresowania komitetu znajdują się katastrofy naturalne. Prace komitetu oddziałują także na przedsięwzięcia przygotowujące na wypadek katastrof technicznych oraz konfliktów zbrojnych; służy to szczególnie przygotowaniu pomocy podczas katastrof, która częściowo wymaga takich samych działań organizacyjnych i logistycznych.

Podstawowymi zadaniami komitetu są:

- lobbing mający na celu wzmocnienie państwowych organizacji i prywatnych instytucji działających w ramach przeciwdziałania katastrofom;
- wyjaśnianie społeczeństwu zagrożeń katastrofami i możliwości przeciwdziałania;
- inicjowanie naukowych i operacyjnych programów przeciwdziałających w kraju i za granicą.

Komitet nie planuje i nie finansuje samodzielnie żadnych programów przeciwdziałających, lecz jest rozumiany jako organizacja lobbingowa i maklerska.

Bezpieczeństwo pożarowe na wypadek zagrożeń na terenie zakładów pracy zapewniają zakładowe straże pożarne, które dzielą się na dwie kategorie: Werkfeuerwhehr i Betriebsfeuerwehr. Pierwszy typ tworzony jest na podstawie decyzji krajowego ministerstwa spraw wewnętrznych w przypadku możliwości

¹⁸ Deutsches IDNDR - Komitee für Katastrophenvorbeugung e.V. (International Decade for Natural Disaster Reduction).

zaistnienia na terenie zakładu zdarzenia, którego skutki mogą powodować zagrożenie dla ogółu. Drugi typ straży powoływany jest przez organ właścicielski przedsiębiorstwa w przypadku, gdy może to wynikać z konieczności szybkiego podjęcia działań na terenie obiektu (dojazd straży publicznej wymaga czasu) lub powodowane jest konkretnymi korzyściami, jakie mogą wynikać ze zmniejszenia składek ubezpieczeniowych (przykładowo w dużych szpitalach i klinikach uniwersyteckich). W przypadku, gdy przedsiębiorstwo było zobowiązane do powołania zakładowej straży pożarnej, ale jej nie powołało, a na terenie zakładu doszło do zdarzenia zagrażającego ogółowi, które wymagało interwencji publicznej straży pożarnej, organizatorowi interweniującej straży przysługuje prawo żądania zwrotu kosztów jej udziału w działaniu.

W odniesieniu do zagrożeń, jakie mogą być powodowane przez substancje chemiczne, w procesach magazynowych, produkcji i transporcie, element wsparcia dla publicznych i zakładowych straży pożarnych oraz policji stanowi system TUIS. System powstał jako inicjatywa przedsiębiorstw chemicznych będących członkami Zrzeszenia Przemysłu Chemicznego. W stałej gotowości do udzielenia różnych form wsparcia znajduje się 130 zakładowych straży pożarnych oraz specjaliści z zakresu chemii i bezpieczeństwa procesów chemicznych.

3. Organizacja zwalczania pożarów i skutków katastrof w kraju związkowym Brandenburgia

Jednym z poważniejszych zagrożeń, jakie mogą oddziaływać na mieszkańców Brandenburgii jest zagrożenia powodziowe. W systemie przeciwdziałania funkcjonują straże pożarne, policja krajowa i federalna, wojsko oraz organizacja federalna THW¹⁹, organizacje na kraj Brandenburgia Niemieckiego Czerwonego Krzyża (DRK), Johannitter-Unfall-Hilfe e.V. (Pomoc Wypadkowa Zakonu Joannitów), Arbeiter Samariter Bund (Związek Pracujących Samarytan), Deutsche Lebens – Rettungs – Gesellschaft e.V. (Niemieckie Towarzystwo Ratowania Życia).

W krajowym ministerstwie spraw wewnętrznych meldunki o zdarzeniach przyjmowane są przez Centrum Koordynacji i Zarządzania Kryzysowego (Koordinierungszentrum und Kriesenmanagement). Informacje podlegają analizie i opracowaniu przez Krajowy Sztab Ochrony przed Katastrofami w celu wypracowania właściwej strategii dalszego wspólnego działania. W pracach sztabu

¹⁹ THW – Technisches Hilfswerk – przejaw realizacji przez rząd federalny, obowiązków w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w okresie pokojowym. Organizacja bazuje na społecznym zaangażowaniu jej członków. Część struktury organizacyjnej utrzymywana jest przez rząd federalny.

uczestniczą przedstawiciele instytucji, których wiedza i zasoby mogą być przydatne w trakcie działań.

Rozstrzygnięcia taktyczne zapadają na poziomie powiatów. Rolą sztabu krajowego jest koordynowanie działań mających na celu wsparcie powiatu zagrożonego lub dotkniętego skutkami zdarzenia.

Rząd krajowy utrzymuje centralny magazyn systemu ochrony przed katastrofami. W magazynie znajdują się między innymi: worki na piasek, fizelina, folia, faszyna, łożka, sieci do transportu powietrznego worków z piaskiem, kapoki, pontony, kombinezony do brodzenia w wodzie.

Koordinacją działań na poziomie rządu krajowego zajmuje się referat nr 42 krajowego MSW, w którego kompetencjach są: ochrona przeciwpożarowa i ochrona przed katastrofami, kwestie prawne w ochronie przeciwpożarowej i ochronie przed katastrofami, wspieranie wolontariatu, centrum KKM, zadania obrony cywilnej, współpraca cywilno wojskowa, nadzór nad funkcjonowaniem LSTE (Krajowa Szkoła Ochrony Przeciwpożarowej i Ochrony przed Katastrofami). Pracami referatu kieruje Landesbranddirektor (nazwa stanowiska w administracji, którą można przetłumaczyć, jako Krajowy Dyrektor Pożarnictwa, ale nie jest to odpowiednik komendanta wojewódzkiego lub głównego PSP)²⁰.

Zasadniczym aktem prawa w zakresie organizacji ochrony przeciwpożarowej, udzielania pomocy i organizacji ochrony przed katastrofami w kraju Związkowym Brandenburgia jest ustawa z 24 maja 204r., nazywana Brandenburgisches Brand und Katstrophenschutzgesetz – w skrócie BbgBKG.

Celem ustawy jest zapewnienie realizacji działań prewencyjnych i interwencyjnych w ramach zintegrowanego systemu ratowniczego podczas zagrożenia pożarem (Brandschutz), podczas występowania innych zagrożeń i nieszczęśliwych przypadków (Hilfeleistung), podczas zdarzeń o dużych rozmiarach lub podczas katastrof (Katastrophenschutz).

Zdarzeniem o dużych rozmiarach jest sytuacja, kiedy zagrożeni są ludzie lub dobra materialne w dużych rozmiarach, siły pożarnicze i ratownictwa medycznego będące w dyspozycji organów lokalnych są niewystarczające do ich efektywnego zwalczania, a wymagane jest centralne kierowanie oraz dodatkowe siły i środki.

Wykonawcami zadań są:

²⁰ Land Brandenburg Ministerium des Innern und für Kommunales, *Brand und Katastrophenschutz im Land Brandenburg 2013 – Informationen – Statistiken – Projekte*, Potsdam 2014.

- gminy, wspólne urzędy dla gmin bez własnego urzędu i miasta na prawach powiatu w zakresie lokalnej ochrony przeciwpożarowej i lokalnego udzielania pomocy;
- powiaty, w zakresie ponadlokalnej ochrony przeciwpożarowej i ponadlokalnego udzielania pomocy;
- powiaty i miasta na prawach powiatu w zakresie systemu ochrony przed katastrofami;
- kraj związkowy w zakresie centralnych zadań ochrony przeciwpożarowej, udzielania pomocy i ochrony przed katastrofami.

Zadania wynikające z ustawy realizowane są przez organy i urzędy jako obowiązkowe zadania własne. Niższym poziomem systemu ochrony przed katastrofami są miasta na prawach powiatu i powiaty. Krajowe MSW jest wyższym urzędem zwalczania zagrożeń. Na wezwanie uprawnionego organu wszyscy są zobowiązani do udzielania pomocy, jaka znajduje się w ich kompetencji i możliwościach.

Realizacja zadań w zakresie lokalnej ochrony przeciwpożarowej i lokalnego udzielania pomocy polega na: powołaniu i utrzymywaniu straży pożarnej, której siła bojowa odpowiada lokalnej specyfice, zapewnieniu zaopatrzenia wodnego, szkoleniu członków straży pożarnej.

Gminy, urzędy i miasta na prawach powiatu są zobowiązane do: opracowania analizy zagrożeń i analizy ryzyka, ujęcia w planie ochrony przed zagrożeniami elementów podlegających ochronie, określenie niezbędnych sił i środków straży pożarnych oraz zaopatrzenia wodnego do celów przeciwpożarowych; opracowanie, uzgodnienie i aktualizowanie planów operacyjnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej i udzielania pomocy; wspieranie samoobrony ludności i edukacji w zakresie ochrony przeciwpożarowej; podejmowanie innych działań mających na celu zwiększenie efektywności przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń, a w szczególności organizacja ćwiczeń. Wymienione organy ze swoimi siłami i środkami są zobowiązane do udzielenia na wezwanie lub na zarządzenie uprawnionego organu, pomocy innym organom w sytuacji zagrożenia.

Zadania powiatów odnoszą się do: przygotowania i organizacji działań o zasięgu ponad lokalnym podczas sytuacji zagrożenia; dbałości o szkolenie i doskonalenie członków ochotniczych straży pożarnych; podejmowania działań przygotowawczych do zwalczania skutków dużych zdarzeń i katastrof

W tym celu powiaty muszą: opracowywać ponadlokalną analizę zagrożeń i ryzyka z określeniem celów ochrony na własnym terenie; opracowywać,

uzgadniać i aktualizować plany alarmowania i działania; podejmować inne działania mające na celu wzmocnienie przyjętych działań prewencyjnych i operacyjnych.

Zadania władz rządu krajowego, w ramach centralnych zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej, udzielania pomocy i ochrony przed katastrofami obejmują: określenie, na bazie analizy zagrożeń i ryzyka, zadań centralnych w przypadku zagrożeń dla więcej niż jednego powiatu; opracowywanie, uzgadnianie i aktualizowanie planów alarmowych i operacyjnych; organizowanie i utrzymywanie centralnych ośrodków szkoleniowych i jednostek kontroli technicznej; wsparcie dla podstawowych organów w zakresie realizacji ich zadań, w szczególności w zakresie organizacji szkoleń; zaopatrzenie w niezbędne wyposażenie i utrzymywanie magazynów w ramach systemu ochrony przed katastrofami, jeżeli nie wchodzi to w zakres obowiązków innych organów; wspieranie działań w zakresie badań i normalizacji w ramach ochrony przeciwpożarowej; uczestniczenie we współpracy z innymi krajami; podejmowanie innych działań a w szczególności organizacja ćwiczeń.

Ministerstwo właściwe w zakresie ochrony przeciwpożarowej, ochrony przed katastrofami i udzielania pomocy powołuje radę doradczą składającą się z przedstawicieli:

- Krajowego Związku Straży Pożarnych;
- Krajowego Związku Zakładowych Straży Pożarnych;
- najważniejszych związków komunalnych;
- innych organizacji uczestniczących w systemie ochrony przed katastrofami;
- związków zawodowych pracowników publicznych straży pożarnych;
- publicznych i prywatnych ubezpieczycieli;
- ministerstw właściwych w zakresie ochrony zdrowia i ratownictwa medycznego, ochrony środowiska, komunikacji.

Nad działaniami ratowniczymi, prowadzonymi na podstawie ustawy, ogólne kierownictwo sprawują:

- burmistrz (w przypadku sprawowania funkcji zawodowo na etacie), kierownik urzędu gminy wspólnego dla kilku gmin²¹, nadburmistrz lub wskazana według kompetencji osoba, w ramach kompetencji gminy;
- nadburmistrz miasta na prawach powiatu, starosta lub wskazana osoba, w ramach kompetencji powiatu;

²¹ W Republice Federalnej Niemiec w celu ograniczenia funkcjonowania administracji publicznej zachęca się mniejsze gminy do tworzenia jednego wspólnego urzędu administracji gminnej przy zachowaniu władz gminy.

- minister właściwy do spraw ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami lub wskazana osoba, w ramach kompetencji kraju związkowego.

Osoba uprawniona do ogólnego kierowania działaniami jest zobowiązana do uruchomienia odpowiednich do zagrożenia przedsięwzięć w uzgodnieniu z kompetentnymi organami. Sprawujący ogólne kierownictwo jest zobowiązany do zabezpieczenia działań, jeżeli zabezpieczenie nie może być zrealizowane przez siły policyjne. Kolejnym uprawnieniem jest prawo do wydawania zaleceń dla dowodzącego akcją.

Pododdziały uczestniczące w opanowywaniu zdarzenia i zwalczaniu zagrożenia podlegają dowódcy właściwej lokalnie publicznej straży pożarnej. Osoba sprawująca ogólne kierownictwo działań może przyjąć inne rozwiązanie w tym zakresie. Nie narusza to uprawnień lekarza ratownictwa medycznego.

Kierownictwo działaniami na terenie zakładów, w których funkcjonuje zakładowa straż pożarna sprawuje jej dowódca. W sytuacji, gdy w działaniu uczestniczy także publiczna straż pożarna obaj dowódcy zobowiązani są do zorganizowania kierownictwa wspólnego, którym kieruje dowódca straży zakładowej, jeżeli straż zakładowa składa się ze strażaków zawodowych. W innej sytuacji kierującym jest dowódca publicznej straży pożarnej. Dowódcy akcji podlegają wszystkie instytucje i organizacje uczestniczące w akcji.

Dowódca może: żądać zadysponowania innych specjalistycznych służb niezbędnych na miejscu zdarzenia; przywołać do fachowego doradzenia właściwe organy lub specjalistów. Wsparcie dla dowódcy zapewnia stanowisko kierowania, jako instrument wsparcia i kierowania. Dowódca uprawniony jest do podejmowania działań zabezpieczających swobodę prowadzenia czynności ratowniczych, jeżeli policja nie może ich podjąć.

Miasta na prawach powiatów i powiaty są zobowiązane do utworzenia zintegrowanych stanowisk kierowania dla realizacji zadań w ramach ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa medycznego i systemu ochrony przed katastrofami. W celu optymalizacji organizacji działań, lepszego wykorzystania wiedzy i techniki, powiaty i miasta na prawach powiatów mogą powoływać wspólne regionalne stanowiska kierowania. Maksymalna ilość stanowisk regionalnych wynosi 5. Warunkiem jest to, że w ramach regionu operacyjnego może się znajdować tylko jedna publiczna straż zawodowa. Stanowisko kierowania przyjmuje zgłoszenia na numer alarmowy 112, uruchamia i koordynuje podejmowane przedsięwzięcia.

4. Obowiązki ludności

Każda osoba jest zobowiązana, przy posługiwaniu się materiałami lub przedmiotami niebezpiecznymi pożarowo, grożącymi wybuchem lub mogącymi powodować zagrożenia dla zdrowia, postępować tak, aby ludzie, zwierzęta i dobra nie były zagrożone. Należy przeciwdziałać wszystkim związanym z tym zagrożeniom.

W przypadku wystąpienia zagrożenia każdy, kto zauważy zagrożenie dla ludzi, zwierząt, dóbr lub środowiska, jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić straż pożarną na numer alarmowy 112 lub policję na numer alarmowy 110. Jeżeli ktoś zostanie poproszony o przekazanie informacji o występującym zagrożeniu, jest zobowiązany do niezwłocznego przekazania tej informacji, w miarę posiadanych możliwości, jeżeli osoba wzywająca pomocy nie może tego samodzielnie wykonać.

Każda osoba powyżej 18 roku życia jest zobowiązana na wezwanie kierującego działaniami, w ramach swojej wiedzy i możliwości, do udzielenia pomocy w celu odsunięcia zagrożenia dla jednej lub wielu osób. Pomocy odmówić może osoba, która obawiać się będzie poważnego zagrożenia dla siebie lub jeżeli musiałyby naruszyć inne równorzędne obowiązki.

Kto został wezwany do wykonania określonych czynności lub rozpoczął je z własnej inicjatywy po przyzwoleniu kierującego akcją, w trakcie wykonywanych czynności korzysta ze wszystkich uprawnień członka organizacji ratowniczej.

Każdy dysponujący koniecznymi do działania samochodami, sprzętem, obiektami budowlanymi, instalacjami technicznymi lub możliwościami rzeczowymi i wykonawczymi, jest zobowiązany przedstawić je do dyspozycji na wezwanie ogólnego kierownictwa lub dowódcy akcji. Identyczne zobowiązania występują w trakcie ćwiczeń, jeżeli jest to niezbędne do osiągnięcia założonego celu. Osoby nieuczestniczące w działaniach nie mogą utrudniać ich prowadzenia, a wręcz są zobowiązane do ułatwienia ich prowadzenia.

Właściciele, dysponenci lub inni władający terenami, instalacjami, obiektami mogącymi stworzyć zagrożenie pożarowe, wybuchowe, dla zdrowia, życia ludzi i zwierząt, dóbr lub środowiska są zobowiązani do: udzielania wszelkich niezbędnych informacji lub pomocy doradczej, służących opracowaniu planów alarmowania i planów operacyjnych; organizacji i utrzymywania odpowiednich urządzeń; opracowywania i uzgadniania wewnątrzzakładowych planów alarmowania i planów operacyjnych, organizowania ćwiczeń; przygotowania zaopatrzenia wodnego do celów gaśniczych lub przygotowania odpowiednich środków gaśniczych; uczestniczenia w ćwiczeniach organizowanych przez właściwy organ;

wykonywania i utrzymania, bezpośredniego połączenia do stanowiska kierowania, zabezpieczonego przed nieuprawnionym użyciem; przekazania niezwłocznie organizatorom straży pożarnych informacji dotyczących konieczności użycia specjalistycznych środków gaśniczych podczas pożarów mogących powstać przy stosowaniu, przetwarzaniu lub składowaniu materiałów i innych substancji chemicznych.

5. Obowiązek wsparcia przez właścicieli lub zarządzających terenami

Właściciele lub zarządzający terenami lub obiektami budowlanymi są zobowiązani w przypadku wystąpienia stanu zagrożenia do: umożliwienia dostępu dla straży pożarnych lub służb ochrony przed katastrofami, jeżeli inne akty prawa tego nie ograniczają; udostępnienia zasobów wody do celów gaśniczych, jeżeli takowe występują lub mogą być pozyskane na zarządzanym terenie; wykonywania poleceń kierownictwa działań, a w szczególności do uprzątnięcia terenu, usunięcia obiektów budowlanych lub ich części, instalacji, ogrodzenia roślin, wykonania obiektów budowlanych, które są niezbędne do zwalczania zagrożenia.

Podjęte działania nie mogą powodować szkód przewyższających przewidywane efekty.

Wymienione osoby są także zobowiązane do umieszczenia na własny koszt urządzeń alarmowych i ostrzegawczych, znaków informacyjnych służących ochronie przeciwpożarowej lub ochronie przed katastrofami.

Postanowienia ustawy mogą ograniczać następujące prawa podstawowe, określone w ustawie zasadniczej²² i konstytucji kraju związkowego Brandenburgia, dotyczące: nienaruszalności cielesnej; wolności jednostki; swobody informacji; samodzielności postępowania; swobody wykonywania zawodu; nienaruszalności mieszkania; nienaruszalności własności.

Dane osobowe gromadzone przez uprawnione organy, w ramach wykonywania ustawy, podlegają ochronie. Dane osobowe gromadzone przez stanowiska kierowania podlegają wykasowaniu po 6 miesiącach – wyłączenie stanowi sytuacja, gdy dane niezbędne będą w dalszym postępowaniu administracyjnym. W ustawie wyszczególniono, jaki zakres danych osobowych lub informacji handlowych może być wymagany lub gromadzony.

Służby ratownictwa medycznego, szpitale i organy nimi zarządzające, apteki, publiczna służba zdrowia, Związek Lekarzy Kas Chorych Brandenburgii,

²² Ustawa zasadnicza – określenie dla konstytucji Republiki Federalnej Niemiec.

przedstawicielstwa zawodów medycznych i ich członkowie współdziałają przy wykonywaniu zadań określonych w ustawie. Instytucje z obszaru służby zdrowia i opieki socjalnej są zobowiązane do: opracowywania i uzgadniania planów alarmowania i planów działania w określonych sytuacjach, uczestniczenia w ćwiczeniach; przekazywania informacji odnośnie zasobów, jakimi dysponują i w jakich sytuacjach mogą być wykorzystywane.

Osoby wykonujące zawód lekarza, psychoterapeuty, stomatologa, lekarza weterynarii, aptekarza, wykonujące inne zawody medyczne są zobowiązane do doskonalenia swojej wiedzy w zakresie zadań związanych z ustawą. Pracodawcy wymienionych osób mają uprawnienie do wydania polecenia uczestniczenia w określonych ćwiczeniach, udział w ćwiczeniach wymaga uzgodnienia z Izłą Lekarzy Brandenburgii, Związkiem Lekarzy Kas chorych Brandenburgii, Krajowym Związkiem Szpitali Brandenburgii. Wymienione związki mogą żądać od organów zarządzania kryzysowego, informacji niezbędnych do wykonywania zadań wynikających z ustawy.

Organem specjalistycznego nadzoru nad gminami, urzędami związków gmin jest starosta powiatu, jako niższy organ krajowy. Organem specjalistycznego nadzoru na miastami na prawach powiatu i powiatami jest ministerstwo właściwe w sprawach ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami. Nadzór na organizacjami uczestniczącymi w systemie sprawują starostowie powiatowi i nadburmistrzowie jako niższe krajowe organy administracji ogólnej oraz ministerstwo właściwe w sprawach ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami jako wyższy organ nadzoru. Nadzór odnosi się do sprawdzania zgodności z prawem i celowości wykonywanych czynności. Organy nadzoru są uprawnione także do sprawdzania o każdym czasie zdolności bojowych i gotowości bojowej pododdziałów i instytucji.

6. Organizacja straży pożarnych

Gminy bez urzędu, urzędy związków gmin, miasta na prawach powiatu, wykonując swoje zadania w zakresie ochrony przeciwpożarowej, powołują straże pożarne. W regionalnych centrach musi być powołana straż pożarna składająca się ze strażaków zawodowych (zawodowa straż pożarna). Straż zawodowa może być uzupełniana (wzmacniana) przez strażaków ochotników (ochotnicza straż pożarna).

Gminy bez urzędu i urzędy związków gmin mogą powoływać zawodową straż pożarną lub przy powołanych ochotniczych strażach pożarnych tworzyć

remizy obsadzone przez zawodowych strażaków. Organ wyższego nadzoru specjalistycznego, na podstawie analizy występujących zagrożeń może po zasięgnięciu opinii polecić gminom bez urzędu lub urzędom związków gmin, organizację zawodowej straży pożarnej lub remizy obsadzonej zawodowymi strażakami.

Wymienione gminy i urzędy, na terenie działania których zamieszkuje więcej niż 30 000 mieszkańców, powinny przy swoich ochotniczych strażach pożarnych tworzyć remizy obsadzone zawodowymi strażakami²³.

Gminy bez urzędu i urzędy związków gmin bez publicznej straży pożarnej powołanej według powyższych wskazań powołują ochotniczą straż pożarną. Jeżeli nie ma ochotników do powołania takiej straży, organ może nałożyć obowiązek świadczeń osobowych na niezbędnych obywateli.

Do zawodowych strażaków, którzy nie są zatrudnieni w kategorii urzędnika, stosuje się wszystkie instrukcje i zarządzenia obowiązujące zawodowych strażaków, jeżeli przepisy szczegółowe nie zawierają specjalnych postanowień. Członkowie straży pożarnych nie mogą być jednocześnie aktywnymi członkami innych organizacji mogących uczestniczyć w działaniu ratowniczym obok straży pożarnych.

Za wyszkolenie i doskonalenie zawodowych strażaków oraz szkolenie podstawowe strażaków ochotników odpowiedzialne są urzędy powołujące straże pożarne na swoim terenie. Dalsze szkolenie i doskonalenie członków ochotniczych straży pożarnych jest zadaniem powiatów i miast na prawach powiatów. Szkolenie i doskonalenie członków ochotniczych straży pożarnych wykonujących funkcje kierownicze, jak również szkolenie specjalistyczne jest zadaniem kraju związkowego.

W celu zapewnienia następców członków ochotniczych straży pożarnych organizatorzy straży pożarnych podejmują działania i współdziałają w celu powołania młodzieżowych straży pożarnych. Członkowie tych straży mogą uczestniczyć w działaniach ratowniczych tylko poza obszarem występowania zagrożenia, jeżeli posiadają odpowiednie wyszkolenie i uczestniczyli w ćwiczeniach.

Pełnienie służby bojowej w ochotniczej straży pożarnej możliwe jest po ukończeniu minimum 16 roku życia do ukończenia maksimum 65 lat. Osoby wyznaczone do pełnienia służby bojowej w straży obowiązkowej muszą mieć ukończone minimum 18 lat do ukończenia 65 roku życia. Osoby wyznaczone do pełnienia służby korzystają z takich samych praw i obowiązków jak osoby, które dobrowolnie przystąpiły do straży pożarnej. Do zwalniania i włączania członków straży do jednostki uprawnione jest kierownictwo jednostki.

Członkowie ochotniczych straży pożarnych uczestniczący w działaniu, szkoleniu, doskonaleniu lub ćwiczeniach nie mogą być z tego powodu

²³ W innych krajach związkowych w tym zakresie obowiązują odmienne postanowienia.

poszkodowani w odniesieniu do zatrudnienia i korzystają z odpowiednio czasowego zwolnienia z wykonywania pracy²⁴. Strażakowi przysługuje wynagrodzenie w wymiarze jakby cały czas był w pracy. Pracodawcy przysługuje prawo roszczenia o rekompensatę poniesionych kosztów we wszystkich składnikach związanych z wynagrodzeniem w stosunku do organizatora straży lub w sytuacjach szczególnych w stosunku do rządu krajowego. Członkom straży pożarnej pracującym na własny rachunek lub wykonującym wolny zawód przysługuje rekompensata utraconych zarobków w wysokości średniego godzinowego wynagrodzenia. Odpowiednie rozwiązanie funkcjonuje w przypadku utraty zdolności wykonywania pracy, jeżeli utrata zdolności wystąpiła w związku z wykonywaniem zadań straży pożarnej. Niezdolność może trwać do 6 miesięcy. Członkowi ochotniczej straży pożarnej przysługuje również prawo do roszczenia w związku z innymi poniesionymi wydatkami.

Członkowie ochotniczych straży pożarnych podlegają ubezpieczeniu w Strażackiej Kasie Ubezpieczeń Wypadkowych. Odszkodowania w związku z wypadkami wypłacane są według zasad określonych w statucie kasy.

Kierownictwo publicznych straży pożarnych

Organizator straży pożarnej powołuje: kierownika zawodowej straży pożarnej i jego zastępcę; kierownictwo ochotniczej straży pożarnej i ich zastępców po wysłuchaniu dowódców ochotniczej straży pożarnej i w konsultacji z Komendantem Powiatowym Straży²⁵. W gminach należących do związków gmin kierownictwo jednostki straży pożarnej jest powoływane po wysłuchaniu jej członków. Kierownictwo zawodowej straży pożarnej jednocześnie stanowi kierownictwo ochotniczej straży pożarnej w miejscowości funkcjonowania straży zawodowej. Osoby wykonujące funkcje kierownicze w strażach pożarnych muszą odpowiadać odpowiednim wymogom zdrowia, wykształcenia, wyszkolenia.

Kierujący ochotniczymi strażami pożarnymi są z chwilą powołania mianowani na honorowego urzędnika na czas 6 lat trwania funkcji. W stosunku do tych osób ma również zastosowanie krajowa ustawa o postępowaniu dyscyplinarnym dla urzędników.

Komendant powiatowy straży pożarnych, Krajowy dyrektor straży pożarnych

²⁴ Na czas trwania zdarzenia i odpowiedni czas po zdarzeniu.

²⁵ Der Kreisbrandmeister – określenie można przetłumaczyć jako Komendant Powiatowy Straży Pożarnych. Jest to funkcja pełniona społecznie. KBM nie jest organem administracji.

W celu wsparcia starosty powiatowego w wykonywaniu jego zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej powołuje się Komendanta Powiatowego Straży Pożarnych. Powołanie następuje na okres 6 lat (możliwe jest wydłużenie kadencji). Funkcję może sprawować pracownik starostwa lub społecznik, który jest jednocześnie członkiem jakiejś ochotniczej straży pożarnej. Społecznik z chwilą powołania uzyskuje status honorowego urzędnika publicznego.

W celu wsparcia rządu krajowego, w wykonywaniu zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej, minister właściwy do spraw ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami, po wysłuchaniu komendantów powiatowych, powołuje Krajowego Dyrektora Straży Pożarnych. Funkcja może być sprawowana przez urzędnika zatrudnionego w rządzie krajowym²⁶ lub osobę będącą społecznikiem jako honorowego urzędnika publicznego. Osoby sprawujące funkcje komendanta i dyrektora jako społecznicy otrzymują ryczałt na dojazdy oraz zwrot dodatkowych kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem zadań.

Straże zakładowe

Niepubliczna straż pożarna wykonująca zadania z zakresu zabezpieczenia terenu zakładu pracy może być uznana na wniosek jej organizatora przez ministerstwo właściwe do spraw ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami jako zakładowa straż pożarna²⁷.

W przypadku zakładów pracy lub instytucji, w których może wystąpić szczególnie zagrożenie pożarem lub wybuchem lub w przypadku jakiegoś zdarzenia wystąpi zagrożenie dla dużej liczby ludzi, dóbr lub środowiska w dużych rozmiarach, właściwe ministerstwo może nakazać powołanie straży zakładowej składającej się z osób zatrudnionych na stanowiskach strażaków w pełnym wymiarze czasu pracy lub osób wykonujących obowiązki strażaków jako dodatkowe zadanie. Zakład pracy odpowiada za wyposażenie techniczne i obiektowe takiej jednostki oraz wyszkolenie i doskonalenie jej członków.

Zakład pracy swój obowiązek może wykonać, zlecając jego wykonanie odpowiednio przygotowanemu innemu podmiotowi. Organizacja, wyposażenie i wyszkolenie jednostek zakładowych powinno w części zasadniczej odpowiadać wymogom stawianym publicznym strażom pożarnym. Dodatkowe wymogi odnoszą się do specyfiki zakładu. Na terenie zakładu lub instytucji, zakładowa straż

²⁶ Obowiązek spełnienia wymagań właściwych dla strażaków zawodowych zatrudnionych w kategorii służby wyższej.

²⁷ W prawodawstwie niemieckim istnieją dwa określenia Betriebs- i Werkfeuerwehr, natomiast na języku polskim funkcjonuje w tym wypadku jedno określenie: zakładowa straż pożarna. Różnica wynika z zakresu uprawnień, zadań i formy utworzenia.

pożarna odpowiedzialna jest za prewencję i zwalczanie zagrożeń. Straż publiczna może działać dopiero na wezwanie. Członkowie straży zakładowych mogą być odpłatnie szkoleni w publicznych ośrodkach szkoleniowych.

Po uzyskaniu zgody kierownictwa zakładu straż zakładowa może uczestniczyć w działaniach poza jego granicami, jeżeli nie spowoduje to zwiększenia zagrożenia dla bezpieczeństwa zakładu. Za powstałe koszty działania poza terenem zakładu przysługuje prawo żądania ich zwrotu.

Stan gotowości straży zakładowej podlegać może kontroli o każdym czasie. Do przeprowadzenia kontroli upoważnione jest ministerstwo właściwe do spraw ochrony przeciwpożarowej.

Zapobieganie pożarom

Organy administracji podstawowej właściwe w sprawach ochrony przeciwpożarowej wykonują zadania z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym, jeżeli dysponują zawodową strażą pożarną lub inną strażą pożarną zatrudniającą strażaków zawodowych. W innych przypadkach zadania z tego zakresu wykonuje starostwo.

Obiekty budowlane, w których występuje zwiększone zagrożenie pożarowe lub zagrożenie wybuchem lub w przypadku zdarzenia może wystąpić zagrożenie dla ludzi lub mienia w dużych rozmiarach, podlegają kontroli stanu ochrony przeciwpożarowej w regularnych odstępach czasowych. Celem kontroli jest sprawdzanie występujących nieprawidłowości. Właściciele lub użytkownicy takich obiektów muszą respektować przeprowadzanie kontroli i są zobowiązani do udostępnienia wszystkich żądanych informacji z zakresu bezpieczeństwa pożarowego i wybuchowego oraz dostępu do wszystkich pomieszczeń dla osób wykonujących kontrolę.

Kontrole stanu ochrony przeciwpożarowej wykonywane są przez pracowników zatrudnionych w urzędach wykonujących zadania z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym lub wybuchem. Organ administracji może zlecić przeprowadzenie kontroli innemu zewnętrznemu kompetentnemu podmiotowi. Na zalecenie stanowiska ochrony przeciwpożarowej właściciele, zarządzający lub inni uprawnieni do korzystania z obiektu budowlanego są zobowiązani do usunięcia braków stwierdzonych w trakcie kontroli.

W zakładach pracy, w których powołano zakładową straż pożarną, stanowisko ochrony przeciwpożarowej może zlecić kierownictwu straży przeprowadzanie kontroli prewencyjnych.

W przypadku imprez, podczas których może wystąpić zagrożenie pożarowe lub imprez, podczas których w efekcie niebezpiecznego zdarzenia może

wystąpić zagrożenie dla dużej liczby osób, organizator jest zobowiązany zapewnić na własny koszt, posterunek bezpieczeństwa pożarowego. Minimalny czas powiadomienia organu administracji przez organizatora imprezy wynosi dwa tygodnie. W przypadku stwierdzenia nierzetelnego wykonywania obowiązków ciążących na organizatorze imprezy organ administracji może powołać taki posterunek. Kosztami obciążony jest organizator imprezy. Posterunek może wydawać zalecenia zakresie prewencji i zwalczania, jak również zabezpieczenia dróg ewakuacji i prowadzenia działań.

Rząd krajowy jest upoważniony do wydania rozporządzenia, w którym określone obiekty mogą być zwolnione z przeprowadzenia kontroli stanu ochrony przeciwpożarowej, jeżeli właściciel, zarządzający może udowodnić w ekspertyzie wykonanej przez rzeczoznawcę uznanego w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i nadzoru budowlanego, że obiekt budowlany nie posiada deficytów w zakresie źródeł zagrożeń oraz technicznego bezpieczeństwa pożarowego.

Ochrona przed katastrofami

Organy administracji właściwe w sprawach ochrony przed katastrofami zobowiązane są w szczególności do: zorganizowania kierownictwa działań oraz sztabów; powołania i utrzymania pododdziałów i instytucji systemu, a w szczególności magazynów systemu; szkolenia i doskonalenia członków systemu i personelu sztabowego; opracowywania i aktualizowania planów operacyjnych; organizowania i przeprowadzania ćwiczeń.

Do kierownictwa działań, oprócz pracowników podległych właściwemu organowi administracji, włączani są przedstawiciele urzędów, instytucji, organizacji wspomagających, którzy są niezbędni do zapewnienia sprawności działania. Kierownictwo działań spotyka się minimum raz na rok w celu sprawdzenia w szczególności działań przygotowawczych oraz przyjęcia do realizacji zmieniających się zasad. Gotowość bojowa kierownictwa zapewniana jest przez udział w szkoleniach.

Właściwe organy opracowują ogólne plany operacyjne oraz składowe plany specjalistyczne na wypadek zdarzeń związanych ze specyficznymi obiektami. W planach w szczególności ujmuje się działania alarmowe oraz przygotowawcze, jak również wykazuje się urzędy, stanowiska, instytucje, pododdziały i inne organizacje niezbędne do organizowania pomocy.

Jeżeli dla zakładu, dla którego, w myśl federalnej ustawy o emisji, sporządzony został raport bezpieczeństwa, niższy organ ochrony przed katastrofami sporządza zewnętrzny plan ratowniczy w celu: ograniczenia szkód i przejścia kontroli nad zdarzeniem w celu ograniczenia do minimum skutków dla ludzi,

środowiska i mienia; podjęcia działań chroniących ludzi, środowisko i mienie w przypadku bardzo poważnych zdarzeń; przekazywania niezbędnych informacji dla społeczeństwa, właściwych urzędów i organów lub stanowisk na porażonym obszarze; kierowania działaniami porządkującymi i przywracającymi środowisko po poważnym zdarzeniu.

Zewnętrzne plany ratownicze muszą zawierać: nazwiska i funkcje osób upoważnionych do uruchomienia natychmiastowych działań, jak również przeprowadzenia i koordynowania działań poza terenem zakładu; przedsięwzięcia w zakresie ostrzegania i uruchamiania alarmów i informowania sił ratowniczych; przedsięwzięcia w zakresie koordynacji sił ratowniczych niezbędnych do realizacji zewnętrznego planu ratowniczego; przedsięwzięcia w zakresie wsparcia działań na terenie zakładu; przedsięwzięcia w zakresie wsparcia działań poza zakładem; przedsięwzięcia w zakresie informowania społeczeństwa o zdarzeniu i prawidłowym zachowaniu w konkretnej sytuacji; przedsięwzięcia w zakresie informowania sił z innych państw, innych krajów związkowych i innych organów ochrony przed katastrofami w przypadku poważnych zdarzeń z możliwymi transgranicznymi skutkami.

Zarządzający obszarem zakładu jest zobowiązany przekazać organowi administracji wszelkie informacje niezbędne do opracowania zewnętrznego planu w wyznaczonym przez organ terminie.

Projekt zewnętrznego planu ratowniczego podlega wyłożeniu do publicznej wiadomości na okres miesiąca w celu wysłuchania opinii społeczeństwa. W upubliczonym egzemplarzu wyłącza się informacje podlegające ochronie, takie jak dane osobowe, zastrzeżone numery telefonów lub instrukcje wewnętrzne.

Niższy organ administracji właściwy w sprawach ochrony przed katastrofami jest zobowiązany do przeprowadzenia ćwiczeń sprawdzających w odstępach trzech lat. W nowelizacji planów należy uwzględnić zmiany w zakładzie oraz postęp techniczny.

Organ właściwy w sprawach emisji może zalecić, na podstawie informacji zawartych w raporcie bezpieczeństwa, opracowanie zewnętrznego planu ratowniczego, nawet jeżeli nie jest to konieczne w myśl prawa. Decyzja wymaga pogłębionego uzasadnienia. Jeżeli jest to konieczne, powiadomić należy także odpowiednie władze państwa sąsiedniego w przypadku możliwych zagrożeń transgranicznych.

W przypadku, gdy skutki ciężkiego zdarzenia w obszarze zakładu mogą mieć charakter transgraniczny, niższy organ administracji właściwych w sprawach ochrony przed katastrofami jest zobowiązany do współpracy z określonymi odpowiednimi urzędami. W szczególności do:

- udostępniania wyczerpujących informacji do planowania operacyjnego oraz planowania nowych osiedli, jak również przedstawienia do dyspozycji zewnętrznego planu ratowniczego, jeżeli jest to niezbędne do opracowania zewnętrznego planu ratowniczego w państwie sąsiadującym;
- współdziałania, jeżeli jest konieczne w zakresie wzajemnego uzgadniania zewnętrznych planów ratowniczych wspólnym opracowywaniu zewnętrznych planów ratowniczych. Jeżeli państwo sąsiadujące nie wskazało odpowiedniego organu, należy informować najwyższy organ właściwych w sprawach ochrony przed katastrofami.

Poprzez regularnie przeprowadzanie ćwiczeń dokonuje się sprawdzenia opracowywanych planów, współdziałania urzędów instytucji, pododdziałów i organizacji wspomagających, uwzględnianych w planowaniu. Do ćwiczeń przywołani mogą być przedstawiciele zawodów opieki zdrowotnej, szpitali, jak również zarządzający takimi instytucjami.

Początek zdarzenia – katastrofy i jego koniec ogłasza niższy organ administracji właściwy w sprawach systemu i przekazuje to do publicznej wiadomości w zakresie porażonego obszaru w odpowiedniej formie. O podjętym działaniu należy niezwłocznie powiadomić sąsiednie, odpowiednie organy administracji oraz wyższy urząd administracji właściwy w sprawach systemu.

Organ zarządzający może organizować punkty przyjęcia poszkodowanych. Zadanie to może być powierzone także innym podmiotom.

Koszty

Ustawa szczegółowo reguluje kwestie związane z ponoszeniem kosztów jej realizacji związane ze specyfiką funkcjonowania kraju związkowego. Na uwagę zasługują dwie wybrane regulacje.

Każde stowarzyszenie i inne instytucje ponoszą koszty zadań przydzielonych na podstawie ustawy, chyba że rozwiązania szczegółowe przewidują odmienne rozwiązania. W przypadku działań poza obszarem własnego działania organowi, którego siły i środki uczestniczyły w takim działaniu, przysługuje prawo żądania zwrotu powstałych kosztów. Władze krajowe ponoszą w całości koszty związane ze szkoleniem i doskonaleniem strażaków publicznych straży pożarnych funkcjonujących w systemie.

Prywatne organizacje wspomagające, uczestniczące w działaniu ponoszą koszty uczestnictwa we własnym zakresie, rząd krajowy może je dofinansować na wniosek organizacji.

Bibliografia

1. BPB, *Informationen zur politischen Bildung* nr 204/92, Bundeszentrale für politische Bildung Bonn.
2. Bundes Ministerium des Innern, *System des Krisenmanagements in Deutschland*, opracowanie zbiorowe Bundes Ministerium des Innern Referat KM 1 – Koordinierungszentrum Krisenmanagement, Berlin 2015.
3. Deutscher Bundestag, *Gesetzgebungszuständigkeiten von Bund und Ländern*, https://www.bundestag.de/bundestag/aufgaben/gesetzgebung_neu/gesetzgebung/bundesstaatsprinzip/255460.
4. Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz des Landes Brandenburg (Brandenburgisches Brand und Katastrophenschutzgesetz - BbgBKG), z dnia 24 maja 2004r., (GVBL, I/04, Nr 09, S.197).
5. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland vom 23 Mai 1949, (BGBl S. 1).
6. *Kalendarz rządu RFN na 1999r.*
7. Land Brandenburg Ministerium des Innern und für Kommunales, Brand und Katastrophenschutz im Land Brandenburg 2013 – Informationen – Statistiken – Projekte, Potsdam 2014.
8. Lenard S., *Transgraniczny system obrony przed skutkami wypadków i katastrof na granicy Polsko – Niemieckiej*, Warszawa 2000.
9. Pötsch H., *Die Deutsche Demokratie*, Bundeszentrale für politische Bildung Bonn 1995.
10. Reuter K., *Föderalismus - Grundlagen und Wirkungen in der Bundesrepublik Deutschland*, Hüting Verlagsgemeinschaft Decker & Müller GmbH Heidelberg 1991.
11. Rudzio W., *Das Politische System der Bundesrepublik Deutschland*, 3 Auflage, Leske & Budrich, Opladen 1995.
12. Sellman H.H., *Handbuch Brandschutz*, 26 Erg.Lfg. 11/95 ecomed VGmbH, Landsberg, r. II - 9.2.1.
13. Sturm R., *Die Föderalismusreform 2006 – Deutschland in bester Verfassung?*, „Gesellschaft – Wirtschaft – Politik” 2006, nr 55/4, s. 459-470
14. BPB, *Kompetenzverteilung zwischen Bund und Ländern bei der Gesetzgebung*, <http://www.bpb.de/politik/grundfragen/deutsche-demokratie/39356/kompetenzverteilung>.
15. THW, *Unser THW in Berlin Brandenburg Sachsen - Anhalt*, 4. Ausgabe, 1997.
16. Wittling G., *Wir Helfen. Das THW gestern – heute – morgen*, Bonn 2000.

Fire Protection and Protection against Disaster in federated state Brandenburg

Abstract

This publication is devoted to the organization of fire protection and disaster protection systems in the federated state Brandenburg in the Federal Republic of Germany. The study was divided into two main blocks.

The first is present the organization of Federal Republic of Germany, the distribution of competences between the federal authorities and the federated states, the principles of combating non-police threats. The second block contains information on the legal solution for the functioning of fire protection and disaster protection in Brandenburg.

In many places, the translations may be different from those in Polish, as a result of the author's long-standing experience of cooperation between bodies and institutions carrying internal security tasks.

Keywords: fire protection, danger, a disaster, protection against disasters